Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3098/2018
18.12.2019. године
Б е о г р а д

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић-Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Слађана Ђуричковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде и државне управе, Високи савет судства, Основни суд у Зајечару, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Зајечару, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 4522/2017 од 13.07.2018. године, у седници одржаној 18.12.2019. године, донео је

П Р Е С У Д У

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 4522/2017 од 13.07.2018. године, у делу другог става изреке и у трећем ставу изреке, тако што се одбија жалба тужене и потврђује пресуда Основног суда у Зајечару П1 643/17 од 20.10.2017. године у делу првог става изреке којим је обавезана тужена да тужиљи, на име накнаде штете настале уплатом уписнине у Адвокатску комору Зајечар, исплати износ од 193.720,00 динара, са законском затезном каматом почев од 17.12.2012. године до исплате и у другом ставу изреке којим је одлучено о трошковима поступка.

У осталом делу ревизија тужиље **СЕ ОДБИЈА** као неоснована.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Основног суда у Зајечару П1 643/17 од 20.10.2017. године, исправљеном решењем истог суда П1 643/17 од 05.12.2017. године, у првом ставу изреке, обавезана је тужена да тужиљи, исплати на име накнаде штете настале: уплатом уписнине у Адвокатску комору Зајечар, износ од 193.720,00 динара; уплатом чланарине, комуналне таксе за истицање фирме и обавезно осигурање, износ од 66.866,67 динара и уплатом закупнине, износ од 330.000,00 динара, све са законском затезном каматом од 17.12.2012. године до исплате, а у преосталом делу за исплату законске затезне камате одбијен је тужбени захтев као неоснован. У другом ставу изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 321.450,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 4522/2017 од 13.07.2018. године, у првом ставу изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиље и потврђена првостепена пресуда у одбијајућем делу првог става изреке. У другом ставу изреке, преиначена је првостепена пресуда у усвајајућем делу првог става изреке, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужиља тражила да се тужена обавеже да јој исплати, на име накнаде штете настале: уплатом уписнине у Адвокатску комору Зајечар, износ од 193.720,00 динара; уплатом чланарине, комуналне таксе за истицање фирме и обавезно осигурање, износ од 66.866,67 динара и уплатом закупнине, износ од 330.000,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 17.12.2012. године до исплате, као неоснован. У трећем ставу изреке, преиначена је одлука о трошковима поступка садржана у другом ставу изреке првостепене пресуде, тако што је обавезана тужиља да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 98.250,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу којим је преиначена првостепена одлука, тужиља је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао правилност побијане пресуде на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП, па је утврдио да је ревизија делимично основана.

У поступку нема битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је била судија ... суда у ... све до доношења одлуке Високог савета судства од 25.12.2009. године, којом није изабрана за судију, те јој је престала судијска дужност са даном 31.12.2009. године. Одлуком Уставног суда од 20.10.2012. године усвојена је уставна жалба тужиље и одлука Високог савета судства поништена, а након тога је одлуком Високог савета судства од 13.11.2012. године, тужиља изабрана за судију ... суда у ... . У периоду од 01.01.2010. године до 30.06.2010. године, тужиља је примала накнаду плате, а од 01.07.2010. године, па до поновног избора за судију се бавила адвокатуром. Решењем тужене V Су- 32/2010-52 од 14.07.2010. године, тужиљи је продужено право на накнаду плате судије ... суда у ..., до доношења одлуке Уставног суда по уставној жалби поднетој против одлуке Високог савета судства којом јој је престала дужност судије. Висина спорне штете утврђена је на основу налаза вештака економско-финансијске струке.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужиљи, између осталог, у погледу материјалне штете признао и право на накнаду у висини плаћене уписнине Адвокатској комори.

Преиначујући првостепену пресуду у овом делу другостепени суд је закључио да износ који је тужиља уплатила Адвокатској комори на име уписнине није у узрочно-последичној вези са радњом органа тужене и да промена професије представља ствар

личног избора са свим правним последицама таквог избора, те да је штета последица радње тужиље, а не органа тужене.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом указује да је другостепени суд погрешном применом материјалног права одлучио о праву тужиље на накнаду материјалне штете у висини уплаћене уписнине за обављање адвокатске делатности.

Наиме, правни основ потраживања тужиље заснива се на одговорности државе за незаконит и неправилан рад њених органа (члан 35. став 2. Устава Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 98/06) и члана 172. став 1. ЗОО, којим је прописано да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција. Правилан је закључак првостепеног суда да се издатак по основу уписнине не може приписати тужиљи, јер се за адвокатску професију определила оног момента када јој је престало право на исплату накнаде плате, а тужена у спроведеном поступку није указивала нити доказала да је тужиља имала могућност запослења и обављања других послова у складу са својом стручном спремом. У оваквим околностима не може се говорити о аутономији воље у избору професије, већ о изнуђеној одлуци ради обезбеђивања егзистенције тужиље. Како се право на бављење адвокатуром стиче доношењем одлуке о упису у именик адвоката и полагањем адвокатске заклетве, те како Адвокатска комора на основу јавног овлашћења одлучује о захтеву за упис у именик адвоката, а полагање адвокатске заклетве условљено је уплатом трошкова уписа у именик адвоката чију висину (као поверено овлашћење) одређује Адвокатска комора Србије, то произилази да уплата трошкова уписа у именик адвоката, иако није услов за бављење адвокатуром, већ је услов за полагање адвокатске заклетве, постаје „de facto“ посебан услов за бављење адвокатуром (како то произилази из Одлуке Уставног суда бр. 1480 од 20.02.2014. године, „Службени гласник РС“, бр. 54/14). Стога, овај посебан издатак уплаћен адвокатској комори представља вид стварне штете за коју одговара тужена. Узрок ове штете је противправно лишење права на рад кроз вршење судијске функције, јер је ова последица у конкретном случају подесна да се доведе у непосредну узрочну везу са незаконитим и неправилним радом органа. Она је према утврђеном чињеничном стању (налазу вештака) износила 193.720,00 динара.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Међутим, одлучујући о преосталом делу тужбеног захтева који се односи на трошкове у вези обављања адвокатске делатности другостепени суд је правилно применио материјално право одбијајући тужбени захтев у том делу из разлога које прихвата и овај суд.

Одредбом члана 2. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС“, бр. 84/04 ... 112/15), прописано је да се доприносима обезбеђују средства за финансирање обавезног социјалног осигурања и то пензијског и инвалидског осигурања, здравственог осигурања и осигурања за случај незапослености. Према члану

4. овог закона средства доприноса су јавни приход, под контролом и на располагању организација за обавезно социјално осигурање, основаних законима који уређује систем обавезног социјалног осигурања, за намену утврђену у складу са тим законом. Према томе, како је адвокат дужан да адвокатској комори плаћа чланарину и друге материјалне обавезе за време обављања адвокатске делатности и да исто тако за време обављања адвокатске делатности плаћа доприносе којима се обезбеђују средства за финансирање обавезног социјалног осигурања, а који представљају јавни приход, то наведени трошкови тужиље нису у вези са незаконитим радом органа тужене, с обзиром на то да произилазе из обављања адвокатске делатности тужиље, због чега тужена није у обавези да по овим видовима накнади тужиљи штету. Такође, захтеви тужиље за накнаду материјалне штете на име трошкова чланарине, комуналне таксе за истицање фирме и закупа локала су правилно одбијени, јер су настали диспозитивном радњом тужиље, а што доводи до прекида узрочно-последичне везе између штете која се тужбеним захтевом потражује и незаконитог поступања органа тужене.

На основу члана 414. став 1. одлучено је као у другом ставу изреке

Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић